

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Poggii Florentini Oratoris || Clarissimi, Ac Sedis Apo.||
Secretarii Opervm ||**

Poggio Bracciolini, Gian Francesco

Argentinae, 1513

VD16 ZV 12623

In eundem Inuectiuam tertiam

urn:nbn:de:hbz:466:1-14341

men intrunt. Illos laceſce: illos obiurga: in eos euome/ ſi quid putridam in ſtoma-
cho concepiſti: qui te ex pecude abiecta barbatum hircum reddiderunt: qui tuis
temporibus corneam laur eam impreſſerunt. Habes ad ſatyram tuam nunc a me
tertiam: in qua diligenter infantia tua & ſupra materna referunt/ orationem que
eſt in manibus expecta. Vale Florentię. vi. Kal. Ianuarij.

POGGII FLORENTINI INVE-
ctiua tertia in Philephum.

Anaticam verborū dementiā/ ac vefanas hallucina-
tiones tuas ex ſpurciſſima ſentina tuorū ſclerū des-
promptas/ ut hominis & vitæ & moribus inquinatis
ſimi ſenex contempſi. Quid eſt em̄: quæ quæ vel in-
ſuſum etiam mouere debent iurgia oris impuſiſ-
ſimi aut ſpurciſſimi helluonis/ ſcripta ſomnijs ebriorū
ſimilia. Itaq; ſemp te tuaq; maledicta ſpreui: & pro
nihilō habui. Vt ad ea redeam/ mihiq; ſumme laudi
ducam: a Franciſco Philepho ſcurruli hominē tabus
laq; turpiſſimo oīm qui viuāt/ illa obijci alteri ac des-
ſcribi: quorū homines norunt ipm optimū artiſicem
extulſe. Nota illa verba ſunt quæ ſuum auctorem

redolent: tuę vitę/ tuę mentis/ tuorū ſclerū/ tuę turpitudinis: quæ cū occultare oīm
ſtudio debuiffes/ in publicū ut tua nequitia notior fieret extuliffi. Non me illa les-
dunt non famā/ non laudem minuūt: non honorē/ non dignitatē polluant: ſed
augent & illuſtrant. Non corrumpit erugine aurum: neq; veneficorū vocibus vir-
tas inquinat. Quo plura in me dixeris: eo magis detegis tuam inſaniā ac ſclera:
& famam augebis meam. Turpe em̄ eque eſt laudari a turpibus/ & eſſe turpem.
Hoc em̄ eſt antiquū artiſicū/ quo mali & tui ſimiles delectant: ut carpant bonos:
quorū in ſummā vergunt laudem nephariorū hominū detractiones. Itaq; licebit
ut appelles ad ulterū/ raptorem/ ſacrilegū/ ſurum/ ſicariū/ ebriū: & quicquid aliud no-
men lingue procaci & impure menti fingere licebit: dum id tū meminere: earū reſe-
talem te operariū eſſe: ut exptus illa facillime deſcribere/ & quæ tua eſt ars in aliū
refere qas. De me tū dicā: meis me vitijs cōſecutū: ut apud ſeptimū iam pontifi-
cem in honore & dignitate (ut de utilitate iam taceā) cum grā & benignitate vi-
ſerim: te vitutibus tuis cumulatū ornatūq; tanq; Scythā vagū/ extorſe/ profugū/
inopē/ trāſiūgā/ mendicū ſemp alienę opis egentē: nullā certam ſedē/ nullā domū
diutius tenere potuiſſe. ſed veluti nouā harpyiā a deo loca omnia quæ acceſſeris cō-
tione ſedalle: ut om̄s ad quos diuerteris te euouerūt tanq; cadauer ſcetidū in
extimas ſedes. Et tandē veluti e diutino naufragio eiectū/ cōſectūq; mendicitē
tectū nulla certa nec ppria tibi eſſet domus: nullę copie/ nullę facultates: omniū
vero rerum præter ſclerū inopia premereris: & tanq; corua/ quicquid poſſides tecū
ferēs/ ceteror Gallia exceperit: in qua niſi tibi Principis illius liberalitas aſtitiffet:
aut fame periffes/ aut barbarorū ipſe barbarus barbatus ſuffragia imploraſſes. Ego
quidē licet turpe dicam aliquod te dignum ad te ſcribere garrulorē/ detractorē
rem nephariū & ſcurram pncioſum: tamē ne conſcientiā vel timore me tacere pu-
tes: volui in caſtris tuis paulum militare: ubi optima ex hoſte ſpolia & loui feres
tuo dedicanda reperiuī: q̄ quid illud permoleſte admodū feram: & talem vitam
egiffe te/ tam ſpurcis moribus vixiſſe. ut pudor meus me cogat ea tacere/ quæ tu
nunc in honore duxiſti: ut ego pudētor in dicendo/ q̄ tu in perpetrando videar
excimile. Ecce te miror te a deo vefana cæcitate mentis oppreſſum: a deo demens
tem: a deo oblitam tuę conditionis: qui pedem in tuo ubi ponas non habes:

Purgatio
ſuſcipis.

qui lingua fallaciam pro quaestu ducas: ut semp in bonorū detractiōe versans, cū ea sit tua vita/ea natura/hi mores/ea disciplina: ut vel mutū ad ea describenda redas eloquentem, Sed non iurgando/non detrahendo bonis/ non lingua prociōtatem in viros optimos acuendo/non patrandō scelera laus acquirit: sed recte factis/probitate vitæ/modestia & virtute: cuius cum sis profusus ignarus nō miror de mentem præcipit emq; efferri ad omne genus maledicti: & lenonum more honorē abijcere: pudorem modestiamq; prosternere: & famam prostituere meretricis loco. Tu si ulla in te esset virtus/si ullus pudor/si ulla continentia/ulla probitas/ulla modestia: si non omnia ad vitia profligata/ad omne probitū prompta/ad dedecus exposita: tam obscenus esses/tam dissolutus/tam foedus/tam impudens/tam mente atq; animo captus: tanta verborū turpi collutione/tam maledica & prociōlīnigua/tanti oris spurcicia uteris: ut vulgatē meretricis/publici scorti ac mentiorū attem professus esse videaris. Miror prudentiā principis qui te sustentat/non hæc audisse: non hæc aduertisse: pestem se quandam ciuitatis ac morum corruptelam nutrire: cui ex ea impensa non parum infamię redundat: te vero ita insanit: ut non existimes hæc aliquādo ad illius aures puenitura. Sed dant tibi spiritus/atq; animū es impotens animo ac cōtumeliosus. deorū tm̄ cognatio te elatum facit & religiosus pater. Ortus em̄ ex presbytero rusticano oppido Tollentis & matre adeo religioſa/ut se corpusq; deuouerit sacerdoti/deorū genere sup̄ his. Romulus quondam ex Rhea & gine vestali/Martisq; sacerdote natus: cum a dijs genus traheret urbem condidit Romanā caput orbis futuram. Tu non ex Martis sed ex Venerris ministra & matre: non vestali/sed florali: ad tui nominis/parentūq; memoriam non urbem in Latio/sed in oris spurcicia sterquiliniū cōdidisti. In quo sepultus rabeſcis cum sceleribus tuis. Non soleo carpere mulieres præsertim liberales. Itaq; nil profero in m̄sem tuam: quin potius laudo prudentiā & pietatem: qua egeno sacerdotulo ex ea te subuenit/cuius nihil per usum deperibat. Quid em̄ illa faceret confecta inopia/mendicitate coacta/cui nil ad quaestum præter femur supellet Cyecho viro patri (id enim ei nomē fuit) vel ceco potius: q; uxoris tamdiu vitā ignorans/ex diurno labore ac sudore in diē viueret: omnia præter egestatem desent: qui nedum uxori/sed ne sibi quidem vitam præbere possit. Itaq; misera confecta mater/sacerdoti herens: non hispido ut vir: neq; eruginoso illius opibus vitam ducebat. Qua consuetudine deorū numine ac benignitate/ut aliquid fatale prodigium nasceret/Philelphus noster ortus: nō absq; signis cœlestibus: cum ingentem virum/summū oratorem/barbatū philosophū/stigmaticū sūrem prædicarent fata. Credo te hæc non negaturum/neq; laturū moleste: sed pro summo beneficio ducturū: mihiq; habiturū gratias: qui genus tuum quod sordidiū/vile/abiectum putaras/ut pote ex patre Cyecho viro stolido ac stipido: qui manibus propter opus rusticanum ad fricandos equos tergēdosq; equos prostrigiliti potuisset/in lucem extulit: & ab Ioue progeniem tuam traducens/magno te honore ac beneficio affeci. Neq; est q; generis pudeat ullo modo: habes eiusdem sanguinis Herculem ab Ioue factum. habes Tintaridas. habes Palladem sororem: quam sepe colloqueris. Sed nescio quā ob causam tibi paulum subirata & tecum ut videtur admodū furda ac muta. In deorū consiliū sunt ascitij. Nos tibi quas sedes post obitum cōstituemus: q; parem in cœlo esse præclarum duceres: sed via ardua nimis est Philelpho præsertim grauissimo: cui ascensus ad cœlos nimis difficilis videtur. Nisi forsitan ut alter Dedalus pennas tibi ad volandū atq; alas fabricares. Sed casum Icarū & vires Phœbi fortassis expanescis. Consulo ut amicus & qui facultates tuas & suppellectilem animi noui: ut ad inferos ad Plutonem patruū pergas. Facilis via est: dediuis/apta Philelpho: & in quā absq; labore sis descēsurus. Opes

**Acēba &
turpis in eū
de inuectio**

**Irisio inuē
diosa in eū
dem.**

fuis. O furia. O scelus ad extremas infulas deportandū. Tu ne si sanguinis esses/
 auderes hoīem prospicere: auderes in publicum prodire: inter viros loqui: sacer do
 tis filius: ex matre p̄stituta genitus: paternae inemor sortis: maternae oblitus: Tu
 non lucem abhorres: non furias scelerū ultores expauescis: cum sis conscius te esse
 Philephum: hoc est hominē omnīū qui sunt: fuerint: futuriue sint sceleratissimum
 atq; inquinatissimū. cuius vita ab ipso ortu usq; ad senectam extiterit magna turp
 itudinis/omnibus vitijs referta. Sed nequa q̄ mirum est spurium spurcissimū esse.
 valuit plus malum ingenij/mala natura. Nam q̄uis ab dijs progeniem ducens/
 magni q; cum virtutibus q̄ cum vitijs cōmercij habere debuisses: praesertim qui
 Iouis neptare esses enutritus: tamen veteratoris officia per omnē aetatem/q̄ boni
 viri sequi maluisti: & potius maternā ignominia sequi/q̄ paternū genus. At in qui
 es puto: unde tu parentes iūgos/ cum non sis Tollentini nostri. Quo teste uteris/
 quo signo/ qua coniectura: ut si quis mihi hunc generis honorē detrahere cupiat:
 certe illum testimonio cōuincam. Non em̄ parua res est veteribus heroibus pro
 genie parem fieri. Honeſta me Hercule/interrogatio haec est: non graecula leuīta
 te/ quia nonnulli Philephum insimulant: sed viro graui ac barbato digna. At ego
 nihil dissimilabo: & tibi morem geram: ut aliquādo qua sis progenie/ q̄ egregia/
 q̄ excelsa/ q̄ eminenti (si ea excidisset memoria) a me condiscas. Non Gallicus/
 non Hispanus quisquam: sed Italici duo haec enarrarunt/ambo Picentes: alter contri
 bulus tuus/alter Camerinenſis: utriq; probati viri/antiqua fide & religione: qui sis
 bi in causa praesertim honesta mentiri turpe putarent. Hi mihi inter aliquos hone
 stos viros enarrarunt: cum in virtutibus tuis om̄es obstupescerent/ ut admirari de
 ſineremus: licet quidam malefici secus loquantur: te illos exhaustisse a progenie pra
 dāra nobili/ & a caeleſtiū fonte manante. Quae em̄ nobilior esse potest/ q̄ eius cu
 ius parens matutino tempore vestes ut plurimū sericeas gerebat. Ille met addide
 rit: etiam aliqua circa tuam luculentam educationē. quae si forte a memoria abies
 rit: meo ut licet bñficio recorderis. Educauit te sacerdos pro suo (nam Cyecho
 parua ad id cura ob inopiam erat) usq; ad annum decimū scitulum speciosumq;
 puerum. Dehinc facis te ad litteras: in quibus tantū emineres/ ut om̄es superiores
 stulticia excelleres: nomenq; ingens ad inferos inauditurus esses vocantibus. Te
 erudienti Jacobo cuiſdam in urbe Salū ludimagistro dedit. Is cum te plurib; an
 nis familiaris q̄ magistrū decet enutrisset: existimabant qui rem ignorabant te il
 lius filium esse. Nam de matris viro homine inculto & abiecto/ om̄s (ut erat) ne
 qua q̄ te genitum existimabant. At postea nescio quo turpiori cōmercio inter vos
 reperto/ inter vos opinio illa refrixit: & ad veram deorū redijt cognationē. Tu cas
 thamitis citius vitia q̄ doctrinam arripuisti. Ita cum postmodū grandior factus/
 urbem Fanum te contulisses: inemor scelerū/ oblitus doctrinae: quod diutius pal
 sus fueras (loquor em̄ honestius q̄ tua flagitia postulent) in alios expertus: seis
 ne in foro pugnis te ac calcibus caesum cōfugisse in cauponulam: atq; ibi subtus le
 ctum eo die more foricis delituisse. Scribe hoc hortor in tuis historijs proluxius. a
 me em̄ tñ cōmentarioli loco proferunt breuius: ut a te narrent ubertius ad glām
 tuam & laudem nominis sempiternā. Digna em̄ sunt Philephi vita: ut caepa opti
 me ita sanctissime exacta. Cum Fanū amplius turpius esse nō potles/ clam nauis
 cula Venetias aufugisti. Pa duāq; paulo post ad exhauriendā Heliconis fontem
 cuius eras admodū sitibundus: profectus es. Ibi tantū aquae illius ingurgitasti: ut
 postea om̄s ferme litteras capitis dolore enomueris. Verum maris tranatio/ aeris
 mutatio/ peragratio noue urbis/ potus aquae nimīū ut visum est frigidē/ ita ut den
 tes obstupescerent parum profutere. Vita tecum cum non solum tulisses/ sed aus
 xilles: quo maior erat ciuitas/ eo uberem peccandi licentiam ac materiā assūm
 pſisti. Aliquādiu loquacitas et simulatio scelera occultauit. Sed bonus artifex cum

Exprobras
 tio stirpis et
 educatiōis

quotidie nouis vetera illustrares: scis ne portentum infelix / non pugnis ut antea
 sed fustibus publice vapulatū: exq; urbe pulsum a parente eius cui vim nephan-
 dam intuleras / Venetias reuertisse: Et cum infamia ac digitis hominū designato-
 ris: statim in Græciā ad vestiganda musarum domicilia quæ diutius latuerant tra-
 uigasti. Non quidem tuo sumptu: cum nihil nisi famelicos dentes natura dedisset
 turpitudine quæstum abstulisset: sed nauis patroni: cui pro litteris quas te eum duc-
 turus pollicitus fueras / vite mercedem accepisti. Sed quid in nauis feceris: quid for-
 ti manibus rapacissimis cōmiseris (is em̄ quæstum tuus erat ubernimus) nō igno-
 ras. certe in sentinam foetidam quoad furtum redderes / & id vile quid erat conie-
 ctum / tandem turpiter restituere quod modo quæ subripueras cōpulerunt. Quæ
 mihi alterius quem satis nosti verbis innotuerunt. Venisti in Constantinopolim:
 tuæ impudiciæ / stupri / perditionis / scelerū / triumphū. Nam cum Ioannes Chry-
 soloras te veluti nebulonem quendam squalidum ac pannis orbum conspexisset:
 tum pietate / tum cuiusdam Ianuensis fratris permotus / hospitio te excepit: tamē
 frigus depulit: pro quibus bñficijs homo gratissimus summū beneficium reddidit
 sti. Omissō enim musarum consortio quas castas esse sciebas: stuprataq; virgine
 unica filia / quam postea desponsasti: morte debita poenam scelerum subijcisti: nati-
 ope alterius viri egregij periculum euasisses. O sceleratissimū omnium portentum.
 O dedecus urbis sempiternum: tu ne iura hospitij / tu deos penates illos: tu datam
 fidem / tu societatis federa / tu hospitalem dexteram fallere: tu virginem violata
 bem tantam in domū illam castam inferre: tantum dedecus insligere et ausus es. Tu
 postea hominē inueneri: tu hospitem conspice: tu in publica adire loca potuisti.
 Sed quid non audeat: qui semper ita vixit ut honorem in postremis rebus habere-
 ret: ignominia in supremis: dedecus pro honore duceret: veram laudē ut labem
 pestemq; contemneret. Sed alia me paucis pro rei indignitate dicta. Cum locus
 ro ingratus esses: nihil enim tecum præter ventrem nudum / esurientem detuleras:
 cum vorago quædam impuri helluonis illum torqueret: cū domo electus esses: quid
 ageres impure ac petulans a felle: Detuleras tecum ut aibitor homo diuinus /
 imbrem illum aureum in gremio Danaes infusum: paternam Iouis hereditatem
 suppetebant dititē ut vitam splendidam duceret: aderant paterni serui procuras-
 toresq; qui tibi victum subministrarent. Confectus fame: macie debilitatus: bar-
 ba ex squalore promissa: tanq; alter Diogenes in publicum prodis: multos vni-
 bis / plures spe decipiens / grāmaticam te nonnullos Italos docturum insimulasti:
 in quibus abrasa pecunia / nauem cum uxore egregia clanculum conscendisti: nauis
 tes pro pecunia ostentans creditoribus tuis. Aduexisti ut Iupiter parens ad Italos
 Europam prædam insignem / perpetuam notam Philelphæe impuritatis. Barbaram
 insuper oblongam: ut aliquid ex græcis præter infamiam attulisse videreris. Pedi-
 culos quoq; multos: qui loco ministrorum comites itineris extiterunt. Nam leuitas
 tatem / impudentiam / fallacem animū / mendacem linguam / improbam mentem /
 si forsitan inuidia ductus te detulisse negarem: tu ipse me falso scribere ac sentire tuas
 operibus comprobasti. Appulisti tandem Venetias: cui dux cum omni turba pro-
 cerum ac senatorib; præsto in foribus fuit: cum fama esset te a græcis gente quon-
 dam præclara triumphantem redire. Et cum urbem Constantinopolim a te adul-
 tero bello subactam / in triumphum non posses ducere: illius imaginem nobilem
 a adolescentulam adduxisti. Imitatus credo Octavianū Augustum: qui Cleopatram
 cum viua non posset / mortuā in triumpho imaginem pro se tulit. Qua in re Aus-
 gusto potius / illius cōspectu triumpho insignia decorasti. Itaq; festum diem in ad-
 tentu tanti ducis / tam casti / tam sancti / tam egregij tota ciuitas egit. Ascribe hunc
 Philelphe in fastis tuis vel nephastis / et e memoria abolendū potius diem. O Ver-
 gili: cur te non dii ad hoc tempus produxerunt: ut tam longos errores / tam longā

Ioannes
Chrysolo.

Pulchra irri-
sio.

peregrinationem/tam formosam & Helenæ preferendam prædam raptam/abie
 ctamq; describeres: Aeneæ quidem ficta esse dicuntur permulta: Lic vero omnia
 & rem dignam tuo carmine reperisses. Vera hic Dido; verus ab Ioue sanguis: ve
 ra progenies deorum/& pietas parentis. Aeneas patrem humeris/hic contum des
 portant. Ille deos penates ab ignibus eripuit; hic in domum hospitem perfidiae
 ac libidinis faces proiecit. Ille parenti ludos celebravit; hic flore dedicauit natali
 os dies. Sed redeamus Venetias. Quid ibi a te gentium omnium sceleratissimo actum?
 Quid ibi inquam præter furta/fallacias/dolos/& leuitatem graculam reperiri po
 test: Fraudasti virum insignem (quem honoris causa nomino) Leonardum Iuz
 finianum/precio nescio quo librorum: pro quibus cum pecuniam accepisses; & nu
 mos rapuisti/& non de disti libros. A viro præstantissimo & omni laude dignissimo
 Francisco Barbaro mutuisti quos nunquam redderes nummos accepisti. Guarinum
 iterum Veronensem virum doctissimum / & quosdam alios ut tibi nummos crederent: li
 brorum pollicitatione/quos furto ex graecis (unde enim illos vir mendicis emis
 set?) subripueras induxisti; cum diuitias tuas pollicitationes ore mendacis/animis
 ad fallendum parato/lingua subdola contexitisses. Furtum tandem cum in ius te vos
 casset Leonardus (nam ceteri tui misericordiores erant) abisti: venisti nauicula
 Bononiam. Et ne qua urbs/ne quis locus/ne qua regio tuorum flagitiorum vesti
 gis vacaret: fratrem quendam nomine Iacobum ex ordine Minorum/itineris co
 mitem/quinque argeptis taceis (ut aiunt) quas secum ferebat/suspitione quadam
 uectigalium a te iniecta/tibi deferenda custodiendaq; dare persuasisti. Sed custos
 fuit ouium lupus. Cum Bononiam ventum esset/cum ille argentea vasa peteret:
 dixisti statim homo fraudulentus ac furax/ad mentendum promptissimus; te illa
 cum ceteris rebus tuis Florentiam / quo frater iturus erat praemisisset. Ille qui te
 non norat: non fratres cognorat: non dolos percaperat: non egestatem senserat:
 verbis tuis credit. Moratus es pauculos dies Bononiae. qua causa preclare secle
 rum artifex/euestigio ex greco barbato latinus factus es imberbis. Nam turpi amo
 re adolescentis captus: cum illi pilositas/vel foetitas potius vultus displiceret: ro
 gatu suo barbam abrahsisti. Causatus id te antea non egisse/ne uxori displiceret.
 Ex quo factum est postea: ut fratille iniuria & fraude tua comotus/nescio quos
 in te ediderit ridiculos versus. Magna atq; exquisita ac digna Philelphio generi
 laus. Nolo in hoc comorari diutius: ne tua facta dicendo imiter. Venisti tandem
 Florentiam: ubi palmarie tue virtutes plurimum eluxerunt. Primum opera Veneti
 oratoris/qui Leonardo satissacere cupiebat/prætoris iussu in carcere es coiectus.
 Non enim mentiendi/aut negandi/aut tergiuersandi: qui mos semper tuus fuit:
 ulla facultas fuit. Pluribus diebus cum tabe maceratus esses: tandem pecunia a non
 nullis per usuram sumpta/debitum soluisisti. Fratrem vero nequiter elusisti: cum
 te ille apud prætorem sapientius postulasset. Sed quid ageret vir tuorum morum igna
 rus/perfidie inscius? Nullos sumpsit testes: nullum chirographum. erat mentiendi/
 negandiq; occasio & locus. Denique cum diuitius verbis litigasset: qui preteriusus
 randum nil posset interponere/fatigatus atq; inanis recessit: deorum vindictam im
 plorans/ ac te publice latronem furemq; appellans. Hæc tue primum signa probis
 tatis Florentie innotuerunt: nomen laudemq; Philelphi egregiam fecerunt: pau
 lo notiore. Hoc vero insignis: & grati hominis officiosissimiq; atq; omni virtute
 ornatissimi Nycholai Nicolii: quo probior nullum Florentia urbs iudicio omnium
 confpexit: opera atq; auxilio legendi poetas/artemq; oratoriam dediscendi exerci
 tium sumpsisti. Ille te pecunia/ ille te praesidio/ ille te patrocinio subleuauit/ doctri
 nam tuam & vite consuetudinem. Non multum norat Philelphi animum subdolum:
 mores immanes: naturam peruicacem non cognorat. Est enim Ciceronis verissis
 ma sententia: quicq; vir optimus sita alios minime improbos suspicari. At tu

Furtū obij
cit & alia.Furtū obij
cit & alia.

Cicero

pestis nepharia / qui totus ex nequitia & fraude constaret: statim inimicicias illi in
 dicens / versus quosdam tuorum scelerum testes / in eum sapiens eructasti: ignarus
 ut solis radij non inquinatur luto: ita virtutis splendorem tui oris turpitudine ac se-
 tore minime corumpi ac contaminari posse. Contempsit vir prudens nequitiam
 tuam: sed tibi ducere illas calumnias Philelphias. Contraxisti simulatam cum vi-
 ro clarissimo Leonardo Aretino societatem: & cum tua improbitas illi esset igno-
 ra / te domum sapiens euocabat. At veterator nepharie / cum femel eius bibliotheca
 cam legendi causa simul cum eo intrasset: Leonardus vero ab amico euocatus / te
 solum in bibliotheca parui aliquid temporis reliquisset: quosdam uxoris anulos
 cum pixide in qua abditi erant nepharie furtifer abtulisti. Quod ille paucos post
 dies cum aduertisset: quod verum erat suspicatus (nullus enim alter locum illum
 intrarat) te conuenit: em exposuit: anulos poposcit: & illud palam fieret in tui
 dedecus admonuit. At tu scelesti belua / ea qua fratrem spreueras impudencia / ne-
 gasti abs te factum: licet vultus qui testis animi solet esse fateretur furtum. Et tu
 Leonardum aretinum compellere / tu nomen eius usurpare audes: talem latrocrimij
 tui: vindicem furti: ad cuius mentionem nisi facies meretricia / horre te atque ex-
 parte ferere oporteret. Sed hac clanculum & absque testimonio acta. Quod sequi
 ita palam ut nequeas inficias ire. Ille excellentissimus Imolenis Hieronymus / cui
 diutius illum tua impudica lingua multa in eum fingens vexasses: faciem illam tu-
 am in terecundam cicatrice nobili postmodum insigniuit. ad quam tegenda hanc
 bulę beneficio usus es. Quis cetera omnia neges: ferre vitiorum stigmata: cetera uide
 hoc negare si potes. Circumfers tecum insignem contumeliam nominis Philelphi
 nisi fors an apud ignotos dicas te in bello id accepisse / et pro reipublicę defensione.
 Multa turpiter fecisti: plura libidinosę plurima nequiter: omnia impudenter. In vi-
 ros probos nonnulla euoluisti: partium causa homo rusticus ac peregrinus te de-
 dicaras: sed earum premia te digna affecutus. Primo magistratus supremi iustitię
 in carcerem trusus: tum urbe pulsus ac proscriptus fuisti. Hęc tua in Florentina
 urbe per te admissa ac suscepta dedecora: que nisi fanatica ferreris mentes / cõpni-
 mere insanam petulantiam debuissent. Sed ferme sum rem palmariam / & haud
 paruifaciendã oblitus. Quum esses Florentinę: venit eo mater tua illa egregia / cõ-
 mota vulgi fama ad spectaculum triumphij quod egeras de subactis grecis. Vi-
 dit singularem pompam: conspexit lanceam illam domi repositam: & ad assandã
 lucanicas conseruatã. quę ita auctoris sui gloria lætatur: ut semper noua videret
 fronde: ne laus tanto labore / tantis vigilijs dijs auspicijs / & Venere genitricis
 ce parva amitteret virginitatem suam. Quo quidem in triumpho: nisi homines in-
 uidi tuis gestis detrahere velint: omnium superiorum Imperatorum qui de Grecis ha-
 stenus triumpharunt / virtutem & gloriam superasti. Quod enim illi magno ex-
 ercitu plurimis prelijs / multo militum sanguine / infinitis pene laboribus sunt alle-
 cuti: tu homo callidior / & qui artes imperatorias (nocturnas presertim) optime nos-
 ses: astu / calliditate / dolo es adeptus: ut iam Aureliano Imperatori qui Zenobiam
 in triumphum produxit / sis longa virtutum gloria anteferendus. Nam ille quod
 magna impensa / maxima classe / pluribus legionibus perfecit: tu pacato: neque dan-
 do / sed auferendo preclaram ex Constantinopoli predam: hoc est urbis imaginem
 in qua Philelphi splendoris radij relucebant / ad Italos attulisti: docens longo licet
 post intervallo: oriri quouidie magna ingenia pace / bello preclara: si in certamen
 glorię deduceres. Festinans igitur mater ad tantum filij nomen / tandem exoptatissi-
 mum natum vidit. Quam Philelphus grauitate sua illa / censoria ac verenda maie-
 state barbe: quam solito longius demiserat: oculo grauiori ut aspexit: Aphricam
 superiorem / aut Camillum dices / manu ad terram deflexam prehendit atque alle-
 uauit. Contusa enim stupidaque mater: exulta / tanti viri / tam barbati auctoritate / tam

Furtū aliud
obijcit.

Signatum
vulnere dis-
cit.

Alia in eū
obieccio.

stipati cohorte illa egregia praefectorum ac legatorum / qui triumphum comitatus
 erant dignitate veneranda. Et cum domus imperatoria referta esset variis gen-
 tibus ac nationibus: patri ingens pallatium in propinqua vicinia ad quod diuer-
 teret paravit. O stigmatice praedo. O saeculi infamia. O nequissime rabula: nos-
 ti ne quem admodum matrem tractaris cum Florentiam venis? Nescis a te domum
 per summam contumeliam precibus uxoris / nescis dedecora & filij scelera conspi-
 ceret expulsum / in domum Francisci de bardis vicini tui aufugisse? Vbi mensibus
 duobus tua summa cum infamia / vitam inopem cum sustentasset: demum ope nes-
 scio cuius domum te in salutato reuersa est. Ingens fuit Philelphi materna pietas;
 cuius sibi senectus adeo fuit veneranda: ut non in obscura atque ignobili domo in-
 qua vitam inopem agebat / sed in egregij civis esse voluerit: ut potius nobilis pa-
 rentis quam ignobilis filij memoria seruetur. Et tu furuncule impudens / latrare non
 desinas: & tuis maledictis doctorum ac sapientissimorum virorum auribus perstres-
 pere. Sed quid consilij aut sane mentis a viro scelestissimo impio in matrem / in pa-
 trem nephario potest prodire? Sit hoc leuamen tuorum maiorum: ut patres tanquam
 rabidus & fame contortus canis. Manda memorie oro / has Florentinas peste par-
 tas laudes. Ne finas abolescere memoriam gestorum tuorum: quae ita praecleara
 sunt: cum Theopistoclis actis sint comparanda. Sed ut ad alia veniamus: pul-
 sus Florentia venit Senas vir gratus & sauerus: & cum ad corrigendos urbis il-
 lius a dolescentes tanquam nouus Pythagoras / ludum litterarum pueris aperuisset: sta-
 tim ciuitatis mores verendus philosophus correxit: seniores prudentiam / iuue-
 nes modestiam / a dolescentes continentiam docens. Te auctore omnis lasciuia ab-
 lata est: nec nisi sanctum / nisi sauerum in te conspiciebatur. doctrina vero admira-
 bilis: quae adeo grauis erat / ut eam discipuli ferre non possent. ex quo doctior quam ve-
 neras abisti. cum nihil tibi tunc disciplinae litterariae reliquisset: non quidem tua cul-
 pa ut maliuoli obijciunt: sed eorum quorum ingenia erant ad percipiendum tardio-
 ra. Tandem cum charissimus esses omnibus: nescio cuius proterui aut procacis ut
 opinor opera / qui in foro prope fontem tibi manus iniecit: faciemque illam veneran-
 dam: quia paulum immunda erat / multis alapis absterfit. Te admodum mouit ni-
 hil tamen ultus es perulantem. illum Socratem imitatus: qui aliquando ab impu-
 dente in faciem percussus / fronti ascripsit: hoc opus talis fecit. Attamen postea &
 animus nobilis / patiens iniuriarum / contumeliam tantam / tam publicam / tam insignem
 in populi conspectu acceptam ferre nequiuit. Abisti igitur vir desideratus: neque te
 reluctantem diutius tenere tui discipuli desiderantes / utram veluti Platonis nouel-
 li doctrinam potuere. Moeesta omnis ciuitas tuo discessu fuit: singuli iniuriam que-
 rebant / ad ultionem parati: moesta erat patria: cives vestem mutarunt: adolescen-
 tes comam (nam barbam non poterant) nutrierunt: omnia luctu & moestitia sui
 conseruatoris & doctoris desiderio maecebant. Certe agri & campi discessu tam
 praedari potest gemere videbant: sperantes ab Ioue illum & pluuiam & siccitatem
 impetrare cum opus esset posse. Ipe Iupiter denique discessum tuum aegre videtur
 tulisse: cum a summo procellosus imber effusus est. Neque id mirum: generis enim
 sui cura dijs erat. Quod eo maximum beniuolentiae signum exiit: quod quidam bar-
 bularum tuam imitati sunt: ut aliquis Philelpho saltem barba similis restitisse in ea
 urbe videretur. Egre dientem vero porta / singuli ordines comitati sunt magistrum
 pudicitiae / censorum morum / patriae salutem. Vt autem paulum lenirent deside-
 rum tui / statuerunt tibi lauream in foro in vestibulo (nam is locus insignior est) lu-
 paris decreuerunt / cum inscriptione honorifica: Philelpho morum adolescentium
 corruptori. O nequissime rabula. O scelus nephandum. O pessime decoctorum
 tu omnino verecundiam pudoremque omnem profuturisti: Num faciem homo / mo-

Acerba ex
 clamatio.

quo Senas
 venerit

Socratis pa-
 timentia.

Ironia fa-
 ceta

IN F. PHILELPHVM

ribus beltra semper eris infamis: Nunq̄ ne partem aliquā vāni hominis sumens
 Nunq̄ ne tecum Philelphum esse cogitabis: hoc est nequissimum furem / impu-
 rum belluonem / contagiosum rabulam om̄i dignum cruciati. Veniat in mentē
 quē Senis scelera edidisti: occurrant allate manus / turpis expulsiō / solitarius ac fure-
 tius recessus: cum tu solus relicta familia / nescio quare diuerticula querens abdu-
 tus aufugeris: ne incideres in eorum manus qui te vel inuitum ad supplicium ra-
 pere volebant. At tu postea auxisti furcifer: quia laurea insigni caput mularum
 plenum ornare volens: cuius te immeritum ex humilitate dicebas / inscijs omni-
 bus recessisti. Esse enim rem grauem tibi praesertim qui esses leuior animo & cogi-
 bus q̄ credebant onus laurē: quā nisi recessu clandestino euitare nequisses. Nam
 constat illos qui id a te timore creditorū factum dicebat: ut mentiri: cum filios / uxore
 rem / ancillas / libros / vestes / egregiam suppellectilem / bona om̄ia Senis reliquis-
 ses. Qua in re aperte mentiebaris: cum nihil tibi praeter famem / sitim / nuditatem /
 inopiam / ac misella uxoris / liberorūq; corpora superesset. Scribe haec in cōmenta-
 rijs tuis: tradas praclara gesta memorie posterorum: ut extent aliqua tuē singula-
 ris virtutis post mortem. Ex hac tua tam honorifica fuga Bononiam cōcessisti. Et
 quidē mutato ciuitatis statu: cum neq; leges / neq; iudicia in ea valerent. At quā-
 ra omniū gentium alacritate effusa est ciuitas illi obuiam: quem columen patriae /
 specimen studiorum / legum interpretem / ac iuris oratorem eximium arbitrabat.
 Cum lauro ac tripodijs ad portam obuiam prodijt om̄is turba. Ita inter adole-
 rum & iuuentularum choros Bononiam ingressus es: atq; ad palacium triumph-
 specie inter plaudentiū manus ac declamationes ductus. Dona multa in super ob-
 lata: quae tamen vir continens ac liberalis auferre noluit: neq; ad palacium voluit
 diuertere: sed more philosophi incultus / solus horridus / solum barbula splēdidus
 ad cauponulam diuertit: vili abiectocq; cibo ne gratis esset hospitibus contentus.
 Ibi pauculos dies moratus: sediuosorū quorundam opera / quibus lumē tante vici-
 tutis odio erat: homo non verbosus / non factiosus / non maledicus / non mendax
 Philelphus / ciuitate pulsus: Mediolanum profectus est: paulum accusans ingrātā
 urbem: q̄ virtuti / probitatiq; tanti viri / tam eruditi / tam apud Florentiū. ac Senen-
 chari ac probati a deo inuidisset: ut se immeritū ciuitate eiecisset. O fax nepharia
 monstrum horridum: nonne statim cum Bononiam intraisti / partium ac seditio-
 num auctor: cum discordiam inter primores capisses serere / timore iniecto a deo
 praiceps & subito effugisti / ut equo alatis pedibus more Mercurij tui videreris.
 Neq; prius abstiteris fuga / q̄ Mutinam peruenisses cum om̄i qui te viderant ex-
 ecratione. Mediolanum tandem appulisti: ubi Principis liberalitas erexit: quales-
 dam mendicitā cum sua beneficentia. Tum quia audierat te aliquando suis par-
 tibus Senis affuisse. Nihil dico in illum principem a d' omnia egregium ac singula-
 rem: nisi quod aliquando cognosceret / tandem se in te portento nephario nutriendi
 impensam atq; operam perdidisse. Satius fuisse canem aut porcellum alere: q̄ per-
 nicosissimum virum. Opus in ea urbe in primis egregium / dignum laude / manda-
 dum profecto memorie / tanq̄ trophēum tuē laudis expectasti: virum ingenio &
 doctrina praestantem / om̄iq; virtute accumulatum: cui valde dissimilem candidum
 nostrum statum tuis maledictis nepharijs ad inimiciam prouocasti / sceleratissi-
 me predo & bonorum hostis. Causasti virum illum egregium te cōtemnere / &
 ferre mores tuos non posse. Sed quis te oro vir doctus aut bonus tua vitia ferre
 potest. Tui similes tecum versantur: te amplectunt: tuae fauent immanitati. Neq;
 enim nisi qui eiusdem vitijs delectant possunt te diligere. Fruere hoc bono tuo ma-
 ledicendi: & tanq̄ bubo cauea inclusus / ferale carmen decanta: quod tibi tuisq; lu-
 milibus om̄ibus perpetue mœsticie sit futurum. Praeterij pene incius memorie cul-

Bononiam
 quomodo
 aduenit.

Mediolanū
 profectus.

Mutinam
 peruenit.

pa nobile trophæum/ob gessorum tuorum memoria m: ab nescio quo tue virtus
 nis armulo in Papiâ constitutum. Scis em̄ & alij quoq; sciunt: cum sit vulgata/ licet
 non recens historia: sed scis quendâ/ cuius nomen e memoria effluxit: propter nes
 scio quam honestâ utputo causam/ tibi in publico deambulanti/ humani sterconis
 urineq; plenum vas in heliconiâ ac musis sacrum caput effudisse. Digna unguens
 ta Philelphi vultu. Ip̄m aut̄ vas capiti insertum reliquisse/ galæe militaris loco/ quo
 factus es impurus: corpusq; impurius factum/ te coegit Ticinû statim petere: ves
 tescq; abluere ac corpus. O lauream meritâ conspicuâq; dignam certe quæ Phi
 lelphi caput ac comas ornaret. O spectacula egregiâ virtutisq; testimoniû ingens.
 O spectanda eloquentiæ præmia: quæ nostri oratoris os/ faciendq; tam egregijs
 unguentis ornarent vel honestarent. O simbrias aureas quæ a deo exornarēt cul
 tonis musarum vestes. Hi sunt veri virtutû & eloquentiæ uberes fructus: hæc do
 ctinæ præmia: hi tibi postea demandandi. hæc verè gloriæ parta monumenta.
 Quæ ut extarent diutius: ut quæ gesseret laudem djs potius q̄ tuis meritis accep
 ptam referres in urbe nobili/ in studiôrû gymnasio/ in ipsa eloquentiæ academia:
 ad perpetuam posterorû memoriam deo Sterquilino tanq; beneficij accepti me
 mor templi condidisti: in quo deo illi sacra sepitus posses more tuo facere. Id vero
 tuo sumptu curandû fecisti ac dedicasti cum inscriptione magnifica: ob lauream
 triûphalem huius dei ope Philelphi capiti insertam. Multum profecto debes mi
 hi Philelphæ: qui nomen tuum inter stercorea & fetorem delitescens/ ut fiat notius
 in publicum profero: & ut doctis viris innotescat laborem suscipio. Obiecti mi
 hi nescio quas per dices/ tibi pavones comatuli ministrat. Qui ut domum audens
 nius frequerent uxorem accepisti. Verû pudiciæ mulieris parcam in te: ne imis
 ter artem mentiendi aut scribendi quæ honeste a prudenti viro non possunt refer
 ri. Veritatem tue pb̄tatis signû referet: quod ab alijs qui cum viro pstantissimo
 omiq; laude cumulado cardinali sancti Angeli familiaris vivebat/ dictû audiuit.
 Ad illû cum sepitus Basileam scripsisses/ nuncq; illû prudentissimû virû qui tua flas
 gita nouit legere tuas lras/ tanq; se ditiosissimi portenti voluisse: sed statim cû allate
 erant/ cû ex inscriptione tuas nosset in igne abiecisse. Estimabat em̄ vir ille sanctissi
 mus/ ab homine profligato ac perditâ nil syncerum/ nil honestum/ nil castum pos
 se prodire. Maximû de tua vita egregij ad omnia viri iudicium: qui te indignû iudic
 caret cuius scripta legeret. Fuit olim græcus ignobilis: qui cum nulla virtute/ nulla
 doctrina p̄ditus famam cuperet apud vulgus: quod virtute nequibat/ scelere cõ
 parauit. Incendit em̄ nobile illud templum Dianæ ephesie: quo factio sempiterna
 flagrauit infamia. Id idem tu flamma urbis pestifera/ laudem ex nepharijs sceleris
 bus/ ex linguæ improbitate/ ex honorum obtrectatione/ ex turpitudine vitæ/ ex
 flagitiosis moribus/ ex perditis ac profligatis cogitationibus tibi parare voluisti:
 ut te deterrimû esse omnium qui viuunt/ qui tua scripta vel hallucinationes potius
 audiunt/ cognoscant. Quid enim est in te præter ridendam verbosâ constantiâ: pue
 rilem doctrinâ: inanem discendi strepitû? quæ dediscere multo est satius q̄ tenere.
 Multos habuisti discipulos multis in locis: dediscendi artem ostentasti: quis ex il
 lis est quæ non multo ut acciperes reddideris stultior em̄? Nonnullos mentiendi fals
 lendiq; artem docuisti. Inter quos quidam Iacobus fauens tui similis admodum
 doctus euasit quem tu exploratorẽ domum meam misisti sepitus: & ille ne tibi in
 turpitudine vitæ q̄edere videretur: de me ad te Senas scripsit docens mentiri. quas
 litteras ad me postmodum quidam amicus attulit. at si unq; perfidus ille in castra
 mea incidere: non verbis/ sed sustibus præmium feret. Hic Philelphi fructus fuit
 it apud Italos: ut discipulos partim stultos redderet: partim efficeret mendaciorû
 ac perfidiæ officinam. Hæc tanta populorum impensa tradita eruditio: hæc præ

Papie quid contigerit

Inuitus car
dinali sancti Angeli.

De discipulis suis obiectio

Epilogus clara laborum merces: ut pro virtutibus vitia ostentes: stulticiam pro doctrina
 inuidiosus in eundem. Hæc sunt amentissime rabula verba/ crimina modo/ tuo maledico ore conficta.
 Hæc sunt scurra nequissime expressa/ & a te perpetrata flagitia: non maledici ver-
 ba cōiciatoris. Hæc ascitiens a felle scelera manibus fere ipsis deprehensa: per
 ora populi divulgata: non furiosi hominis ridiculi versus atq; insulti. Hæc tuorum
 facinorum demens furcifer inulta stigmata fronti tuæ: quæ ita elata impudensq;
 in publicum prodeunt/ ut infamiam ac turpitudinem ducat pro laurea imperato-
 ria. Hæc deniq; flagitiosissimorum morum/ nephandæ vitæ/ cōsuetudinis reprobæ opera
 testanda. Quæ cum vera esse cognoscas: demoror non te abditurum post lucem
 conspectusq; hominū fugientem abisse in solitudines longinquas: ubi nequitiæ
 philephæ obliuio obscurer. Sed improba mens strogg malo gaudens/ cæcus ani-
 mus/ mores obsceni/ vita perdita/ vitia per cicatricem obducta te præcipit agere
 furiarum stimulis agitant: neq; ullo recto consilio uti sinunt: omni & honesti & tur-
 pis discrimine sublato: Nescis insane: quid enim flagitijs perditus scire potest? Sed
 nescis amentissima belura/ quanti apud doctos viros fiant tui versus: tua scripta
 tuæ detractiones. Satis est tibi ea probari a discipulis tuis: quos inter velut Antiar-
 chus verba iactas/ a felle impudens. Ego Hercule malo me vituperari a te fecido
 cadauere ac turpissimo scurra/ q; laudari: cum a turpi viro/ omniq; scelere inquinat-
 to nulla laus vera prodire putetur: nullam habeat vituperationem. Verum quo-
 niam alter tanq; laboribus suis Hercules/ ita tu sceleribus orbem terrarum lustra-
 sti. Quo nunc te conferes nequissime nebulæ/ si Ducis sumptus atq; impensa tibi
 negetur. Ad quam gentem/ ad quæ loca confugiet mendicitas tua? Totam iam
 Italiam vagus/ extorris/ Parthorum more aliena stipe egens mendicansq; peragra-
 sti. Quid ages si tibi Mediolanensem pecuniam desit: quorum auxilium implorabis: in
 quorum fidem te trades? Scio quid ages. militiam sequeris: ut te Imperatorem ex-
 eratis magni videamus. At vero lixa mercennariæ crux tibi debita te expectat.
 Is enim erit finis spurcissimi ganeonis. Nam cū senserit Princeps ille non laude/
 sed ignominiam potius ex tuis ineptissimis scriptis consequi: mutabit animū. & te
 in tuis fordibus desitescens eruet aliquando tanq; alterum ex spelunca Cacus
 & debito tuis flagitijs præmio mulcabit. Q. si homines deerunt: Deus ipse sceleris
 ultor & vitam scelestam conscientia flagitiorum afficiet: & mortem debito crucia-
 tur ac poena torquebit.